

Securitatea și confidențialitatea datelor în contextul aplicațiilor mobile

Ghimpu Lucian Eduard

April 8, 2019

CONDUCĂTOR ȘTIINȚIFIC
DR. CZIBULA ISTVAN, PROFESOR UNIVERSITAR

Contents

1	Introducere	3
1.1	Introducere	3
1.2	Ecosistemul aplicațiilor mobile	3
1.3	GDPR	3
2	Securitatea și confidențialitatea datelor în contextul aplicațiilor mobile	3
2.1	Autentificarea si înregistrarea	3
2.1.1	Ceva introducere *	4
2.1.2	JWT	5
2.1.3	Autentificare prin senzori biometrici	6
2.1.4	Autentificare prin factori multipli	7
2.2	Comunicarea cu serverul si servicii (networking) *	9
2.2.1	HTTP și HTTPS	9
2.2.2	Alte canale de comunicare (SMS)	9
2.2.3	Web sockets	9
2.3	Persistența datelor	9
2.3.1	Metode de persistare a datelor	9
2.3.2	Criptografie	9
2.3.3	Gestionarea datelor sensibile	9
2.4	Alți factori	9
2.4.1	Permiuni	9
2.4.2	Webviews	9
2.4.3	Distribuirea aplicației	9
2.4.4	Probleme specifice pe anumite platforme	9
3	Medicarium	9
3.1	Analiza aplicației	9
3.1.1	Problematica	9
3.1.2	Cazuri de utilizare	9
3.2	Proiectarea aplicației	9
3.2.1	Arhitectura	9
3.2.2	UML ceva???	9
3.3	Implementarea aplicației - Serverul și serviciile	9
3.3.1	Server REST	9
3.3.2	Node.js	9
3.3.3	MongoDB	9
3.3.4	Rute disponibile	9
3.3.5	Autentificare in doi pași	9
3.4	Implementarea aplicației - Clientul mobil	9
3.4.1	Android Jetpack	9
3.4.2	Kotlin	9
3.4.3	Autentificarea	9
3.4.4	Securitatea aplicației	9
3.4.5	Gestionarea permiunilor	9
3.4.6	Gestionarea fisierelor	9
3.5	Testarea	9

4	Manual de utilizare	9
5	Concluzii	9
	List of Figures	10
	References	10
 1	 Introducere	
1.1	Introducere	
1.2	Ecosistemul aplicațiilor mobile	
1.3	GDPR	
 2	 Securitatea și confidențialitatea datelor în contextul aplicațiilor mobile	
2.1	Autentificarea si înregistrarea	

2.1.1 Ceva introducere *

Indiferent că vorbim de aplicații web, desktop sau mobile, majoritatea folosesc o metodă de autentificare. Autentificarea și înregistrarea stau la baza problematicei securității datelor. În clasamentul OWASP Top 10 din 2017 [1], problemele legate de autentificare și gestiunea sesiunii, sunt clasate pe locul 2. Iar în clasamentul OWASP top 10 Mobile din 2016 [2], autentificare nesigură și autorizarea necorespunzătoare sunt clasate pe locul 4, respectiv 6.

Unicitatea aplicațiilor mobile este dată de faptul că un dispozitiv mobil poate deveni accesibil oricărui persoane datorită portabilității lor. Un dispozitiv mobil poate fi furat, pierdut sau accesat temporal de o persoană necunoscută fără permisiunea posesorului. Prin urmare nevoia de un sistem de autentificare robust este mandatorie atunci când vorbim de aplicații care gestionează date sensibile (aplicații financiare, sociale, medicale, etc. . .).

În cadrul aplicațiilor mobile, autentificarea se poate face prin mai multe metode. De la simpla autentificare prin utilizator și parolă, până la utilizarea de senzori biometrici. Mitigări clasice precum impunerea unei parole sigure rămân valabile și în contextul aplicațiilor mobile.

Pentru alegerea metodei de autentificare trebuie să ne punem în primă instanță următoarele două întrebări:

- Care este scopul aplicației? O aplicație care notifica utilizatorul despre starea meteo poate că nu ar avea nevoie de autentificare prin senzori biometrici.
- Aplicația gestionează date confidențiale? Un exemplu potrivit ar fi o aplicație precum BT pay, care gestionează contul curent al unui utilizator, se folosește de mai multe metode de autentificare, o dată prin datele de logare, iar apoi prin senzori biometrici.

După ce ne este clar care este scopul aplicației și cu ce fel de date lucrează, putem include una sau mai multe metode de autentificare bazate după următorii factori:

1. Ceva ce utilizatorul știe (parolă, pin etc. . .)
2. Ceva ce îl definește pe utilizator (amprenta, retina)
3. Ceva ce utilizatorul deține (parole generate temporal)

There are Three Types of Authentication

Figure 1: Metode de autentificare [3]

2.1.2 JWT

Majoritatea aplicațiilor de azi se folosesc de cea mai simplă formă de autentificare, prin folosirea de credentiale (ceva ce utilizatorul știe) și unui token de acces (ceva ce utilizatorul deține). Utilizatorul își creează cont pentru o anumită aplicație, folosește credințele pentru a se loga, cererea de autentificare ajunge la server unde se verifică credențialele iar apoi se generează un token care va fi folosit de utilizator pentru a accesa diferite resurse în aplicație.

Scenariu descris anterior se referă la folosirea de JWT (JSON Web Token), un standard (RFC 7519) [4] adoptat de multe aplicații mobile în zilele noastre. JSON Web Token este o metodă sigură de autorizare a transferului de informații între două părți [5], de obicei clientul mobil și serverul la care se face cererea. Clientul revendică de la server o dovadă, un token, care apoi este folosit de client pentru a accesa diferite resurse.

Din punct de vedere tehnic, un JWT are următoarea formă 11111.22222.33333 și este alcătuit din 3 părți:

1. Antetul (Header)
2. Datele utile (Payload)
3. Semnătura (Signature)

HEADER: ALGORITHM & TOKEN TYPE

```
{  
  "alg": "HS256",  
  "typ": "JWT"  
}
```

Figure 2: Antetul unui JWT, alcătuit din tipul de algoritm de înregistrare (HS256) și tipul de token (JWT).

PAYLOAD: DATA

```
{  
  "numar": "1234567890",  
  "nume": "John Doe",  
  "admin": false  
}
```

Figure 3: Partea utilă al unui JWT conține date sau permisiuni pe care clientul le are.

VERIFY SIGNATURE

```
HMACSHA256(  
  base64UrlEncode(header) + "." +  
  base64UrlEncode(payload),  
  your-256-bit-secret  
)
```

Figure 4: Semnătura unui JWT este alcătuită din antetul encodat, datele encodate, algoritmul folosit în antet și un secret. Semnătura are rolul de a oferi o metodă de verificare pentru a asigura ca conținutul nu a fost modificat

```
eyJhbGciOiJIUzI1NiIsInR5cCI6IkpXVCJ9.eyJ  
udW1hcnI6IjEyMzQ1Njc4OTAiLCJudW11Ijo  
iSm9obiBEb2UilCkYXRhIjoxNTE2MjM5MDI  
yZcc12ZlTpOj20NwLbg_js4sMq6ikJRue87  
QUo
```

Figure 5: JWT va fi format în final de 3 siruri de caractere de tip Base64-URL separate prin punct.

O dată ce clientul deține un token, acesta trebuie tratat cu multă grijă în cadrul unei aplicații. Acesta poate fi folosit mai apoi în antetul tuturor cererilor de tip HTTP sub formă "Authorization: Bearer {token}", din acest motiv cel mai probabil se dorește salvarea token-ului în memoria locală a dispozitivului pentru a putea fi apoi folosit în viitor. Acesta poate fi criptat iar la rândul lui la nivelul clientului, deși în mod nativ atât pe android cât și pe ios există metode sigure de stocare a datelor de tip primitiv (SharedPreferences în mod private pe Android și keychain pe iOS).

Pentru un nivel și mai mare de siguranță, se poate limita durata de timp pe care este valabil un token. Spre exemplu aplicația BT Pay folosește un token care este valid timp de 10-15 minute. După ce token-ul expiră, utilizatorul este nevoit să se autentifice din nou.

Avantajul principal pe care îl oferă JWT este facilitatea prin care se demarează tot procesul de revendicare a datelor sau drepturile de la un server de către client. Un alt aspect important îl reprezintă faptul că în spate, totul se produce folosit obiecte de tipul JSON, fapt ce îl face extrem de ușor de implementat și folosit în orice limbaj de programare.

2.1.3 Autentificare prin senzori biometrici

Biometria este termenul tehnic folosit pentru măsurătorile și calculele făcute legate de corpul uman. Se folosește de metrici legate de caracteristicile umane. În cazul dezvoltării de software, biometria este folosită pentru autentificare.

Autentificarea prin senzori biometrici se folosește de un factor moștenit, ceva ce îl definește pe utilizator și prin urmare este una dintre cele mai comode și rapide metode de autentificare. Mai mult decât atât, datele biometrice precum aprență sunt greu de furat sau compromis.

Din ce în ce mai multe aplicații încep să folosească autentificare prin senzori biometrici, un factor major îl joacă faptul că în ultimi ani, capacitățile hardware ale dispozitivelor mobile a crescut exponențial, telefoanele vin încorporate cu diferinți senzori biometrici precum: senzori de amprenta și recunoaștere facială (iris și rețină).

Metricile biometrice pot varia de la caracteristici fizice până la aspecte ale comportamentului unei persoane. În cea ce privește dispozitivele mobile putem

identifica trei tipuri de autentificari biometrice:

1. Senzor de amprentă, extrem de sigur deoarece fiecare individ are o amprentă unică.
2. Recunoașterea vocii, avantajoasă deoarece nu necesită hardware în plus dar nepotrivit pentru situații unde utilizatorul trebuie să păstreze liniștea.
3. Recunoaștere facială, la fel ca cea a vocii, nu necesită hardware adițional dar nepotrivit pentru locuri în care luminozitatea este scăzută.

Utilizarea senzorilor biometrici implică anumite aspecte de care un dezvoltator de aplicații mobile trebuie să țină cont:

- Verificarea ca dispozitivul mobil este încorporat cu senzorii folosiți, în cazul în care un dispozitiv nu are senzorii biometrici, dezvoltator trebuie să ofere o metodă alternativă de autentificare. [9]
- Cererea de permisiunea pentru folosirea senzorilor.
- Verificarea datelor biometrice asociate dispozitivului să nu se modifice de la prima autentificare. Această măsură trebuie luată pentru a împiedica cazuri în care se adaugă noi date biometrice (amprenta nouă).

Deși autentificare prin senzori biometrici este mai rapidă și comodă, această nu ar trebui să înlocuiască în mod complet autentificare făcută la nivel de server. Ambele metode pot coexista în funcție de context.

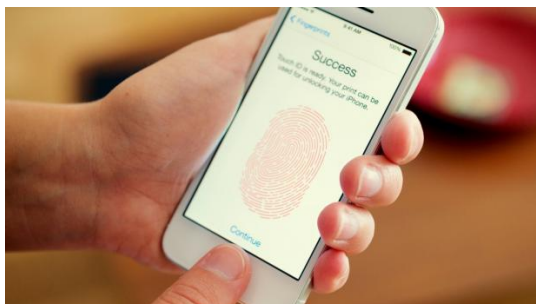

Figure 6: Autentificare prin senzor de amprentă

2.1.4 Autentificare prin factori multipli

Autentificare prin factori multipli (MFA) este un sistem de securizare a autentificării prin impunerea a mai multor metode de verificare a identității unui utilizator.

Autentificare prin factori multipli combină mai multe metode independente de autentificare. Așa cum am văzut în capitolul anterior, autentificarea prin senzori biometrici și autentificarea prin credentiale lucrează cel mai bine împreună. Pe această idee, rolul autentificării prin factori multipli este acela de a crea un sistem greu de compromis în vederea asigurării siguranței și confidențialității datelor utilizatorului. Astfel dacă unu din componentele sistemului este compromis, atacatorul este oprit de restul barierelor. În cazul în care cineva are acces

la credentialele unui utilizator și la dispozitivul sau mobil, atacatorul poate fi oprit prin folosirea senzorului de amprenta.

Un alt caz de utilizare al autentificării prin factori multipli îl reprezintă autentificarea în doi pași sau OTP (one time password). Rolul autentificării în doi pași este acela de a crea o barieră în plus în sistemul de securizare al autentificării prin creare de coduri/parole temporare unice.

După ce un utilizator se loghează folosind credențialele valide, un cod unic și temporar este generat și trimis utilizatorului prin diferite canale, de obicei prin SMS, email sau aplicații special făcute pentru generarea de coduri unice. Utilizatorul este apoi nevoit să introducă codul primit pentru a își confirma identitatea. Utilizarea sa nu se limitează doar la autentificare, ci poate fi folosită în mod general pentru a confirma identitatea persoanei. Un exemplu îl reprezintă aplicațiile financiare care atunci când se încearcă o plată, vor trimite un cod unic pentru a verifica identitatea persoanei care a inițiat acțiunea.

Deși folosirea autentificării prin doi pași este destul de comună în cadrul aplicațiilor mobile, această metodă prezintă și anumite vulnerabilități, mai ales când canalul de comunicare a parolei este prin SMS sau prin apel telefonic. SMS-urile pot fi interceptate și redirecționate, la fel și apelurile telefonice. În astfel de cazuri se poate limita valabilitatea codului primit la un interval scurt de timp (5-10 minute).

Utilizarea unui sistem de autentificare multiplu precum autentificare în doi pași este de altfel recomandată și de ENISA [8] într-un studiu făcut în vederea siguranței procesării datelor personale de către companii mari.

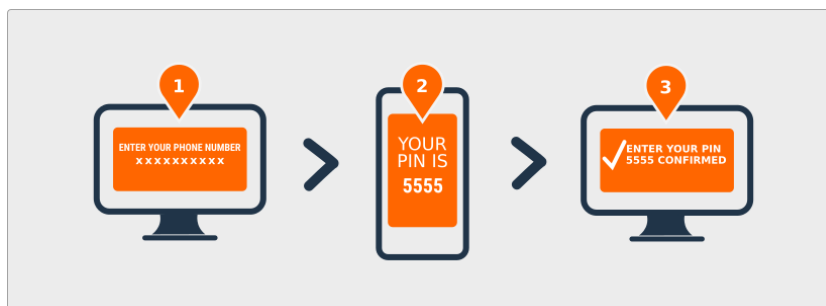

Figure 7: Autentificare în doi pași

2.2 Comunicarea cu serverul si servicii (networking) *

2.2.1 HTTP și HTTPS

2.2.2 Alte canale de comunicare (SMS)

2.2.3 Web sockets

2.3 Persistența datelor

2.3.1 Metode de persistare a datelor

2.3.2 Criptografie

2.3.3 Gestionarea datelor sensibile

2.4 Alți factori

2.4.1 Permisuni

2.4.2 Webviews

2.4.3 Distribuirea aplicației

2.4.4 Probleme specifice pe anumite platforme

3 Medicarium

3.1 Analiza aplicației

3.1.1 Problematika

3.1.2 Cazuri de utilizare

3.2 Proiectarea aplicației

3.2.1 Arhitectura

3.2.2 UML ceva???

3.3 Implementarea aplicației - Serverul și serviciile

3.3.1 Server REST

3.3.2 Node.js

3.3.3 MongoDB

3.3.4 Rute disponibile

3.3.5 Autentificare in doi pași

3.4 Implementarea aplicației - Clientul mobil

3.4.1 Android Jetpack

3.4.2 Kotlin

3.4.3 Autentificarea

3.4.4 Securitatea aplicației

3.4.5 Gestionarea permisiunilor

3.4.6 Gestionarea fisierelor

9

3.5 Testarea

4 Manual de utilizare

5 Concluzii

List of Figures

1	Metode de autentificare [3]	4
2	Antetul unui JWT, alcatuit din tipul de algoritm de înregistrare (HS256) și tipul de token (JWT).	5
3	Partea utilă al unui JWT conține date sau permisiuni pe care clientul le are.	5
4	Semnătura unui JWT este alcătuită din antetul encodat, datele encodeate, algoritmul folosit în antet și un secret. Semnătura are rolul de a oferi o metodă de verificare pentru a asigura ca conținutul nu a fost modificat	6
5	JWT va fi format în final de 3 siruri de caractere de tip Base64-URL separate prin punct.	6
6	Autentificare prin senzor de amprentă	7
7	Autentificare în doi pași	8

References

- [1] OWASP Top 10 2017
https://www.owasp.org/images/7/72/OWASP_Top_10-2017_%28en%29.pdf.pdf
- [2] OWASP Top 10 Mobile 2016
https://www.owasp.org/index.php/Mobile_Top_10_2016-Top_10
- [3] 3 types of Authentication
<https://www.slideshare.net/awesomeadmin/secure-your-salesforce-org-with-twofactor-authentication>
- [4] RFC 7519 JWT
<https://tools.ietf.org/html/rfc7519>
- [5] JSON Web Token (JWT)
<https://tools.ietf.org/html/rfc7519>
- [6] ENISA, Privacy and data protection in mobile applications, 29.01.2019
<https://www.enisa.europa.eu/publications/privacy-and-data-protection-in-mobile-applications>
- [7] ENISA, Smartphone Secure Development Guidelines, 27.02.2017,
<https://www.enisa.europa.eu/publications/smartphone-secure-development-guidelines-2016>
- [8] ENISA, Guidelines for SMEs on the security of personal data processing, 27.01.2017
<https://www.enisa.europa.eu/publications/guidelines-for-smes-on-the-security-of-personal-data-processing>
- [9] OWASP Mobile Application Security Verification Standard,
<https://github.com/OWASP/owasp-masvs>
- [10] amprenta
<https://engineering.nyu.edu/news/so-you-think-you-can-secure-your-mobile-phone-fingerprint>
- [11] What is Two-Factor Authentication?
<https://blog.templatetoaster.com/wordpress-two-factor-authentication/>